

Čís. 16920.

Jde o alternativní žalobní žádost, jestliže se navrhuje, aby žalovaný byl uznán povinným vrátiti za současného zrušení tržové smlouvy tržovou cenu, nebo zaplatiti z důvodu snížení kupní ceny určitou částku, a ze žalobního přednesu vyplývá, že se žalobce domáhá obou nároků jako svého práva.

Netvrdí-li žalobce, že jemu přísluší právo volby co do jednoho z domáhaných nároků, jest míti za to, že právo to přísluší žalovanému, a nelze v takovém případě žalovaného odsouditi nepodmínečně jen k jednomu z obou žádaných plnění.

Kupiteli nepřisluší zásadně právo voliti z důvodu správy (§ 922 obč. zák.) mezi nárokem na zrušení tržové smlouvy a nárokem na snížení tržové ceny, nýbrž může se domáhati jen toho nároku, ke kterému jej povaha vady podle zákona opravňuje.

Pro zkrácení přes polovici ceny (§ 934 obč. zák.) nepřisluší kupujícímu nárok na vrácení části tržové ceny, neprojevil-li žalovaný nejpozději do konce jednání v prvé stolici sám ochotu zachovati právní jednání v platnosti a vrátiti částku převyšující obecnou cenu prodané věci.

(Rozh. ze dne 11. května 1938, Rv I 3031/36.)

Srov. rozh. č. 11593, 10055 Sb. n. s.

Tvrdě, že dne 1. června 1935 koupil od žalovaného kobylu, kaštanovou hnědku, za 2.410 Kč s hlášenou nepatrnou vadou na předních nohách, a to výslovně k dalšímu chovu a pro hospodářství, kdežto jiné vady nebyly mu hlášeny a také je ani při normální prohlídce nemohl zjistiti, a že mu žalovaný při koupi zatajil, že kůň trpí uvolněním češek na obou zadních kolenních kloubech, což jest skrytou vadou, že kůň ve stáji doma při přestupování nenormálně pohyboval zadními nohama a že zvěrolékař zjistil uvolnění češek, habituální luxaci na obou zadních nohách (kolenních kloubech), a že jest to vada nenapravitelná, skrytá, starého původu z doby před 1. červnem 1935, znehodnocující koně o nejméně 1.300 Kč, a že je nebezpečí, že kobyla dostane masný kloub, který by koně učinil úplně nezpůsobilým k používání, což zakládá nárok ze správy na snížení kupní ceny a mimo to nároky podle § 934 obč. zák., ježto se žalobci nedostalo ani polovice toho, co žalovanému při smlouvě kupní poskytl jako vzájemnou hodnotu, a konečně, že se u koně objevil chronický nevyléčitelný zánět kloubů, který činí koně úplně neupotřebitelným, ač se žalovaný při koupi zaručil, že kůň je bezvadný a bez chyby, prohlásiv, kdyby šlo o vadu, která by při normální prohlídce nebylo možno na první pohled zjistiti, tedy o vadu tajnou, že vezme koně zpět a vrátí kupní cenu, a že mu při prohlídce slevoval dodatečně 200 Kč, domáhá se žalobce na žalovaném, aby bylo uznáno právem, že

se zrušuje trhová smlouva, kterou žalovaný od žalobce koupil na trhu v P. shora uvedeného dne dotčeného koně za řečenou cenu, že žalovaný jest povinen to uznati, koně si odebrati a vrátiti žalobci kupní cenu 2.410 Kč s přísl., nebo že jest povinen z důvodu správy a podle § 934 obč. zák. zaplatiti žalobci 1.300 Kč s přísl., o kteroužto částku se cena koně snižuje, v obou případech pak nahraditi náklady zjištění vady zvěrolékařem 100 Kč s přísl. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud odmítl odvolání, pokud se týkalo náhrady 100 Kč s přísl. za zvěrolékařskou prohlídku, jinak odvolání nevyhověl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Lze sice schváliti dovolatelův názor, že není zákonné překážky, aby se kupitel mohl domáhati zrušení trhové smlouvy z dvou právních důvodů, na př. jak z důvodu správy (§ 932 obč. zák.), tak pro zkrácení přes polovici kupní ceny (§ 934 obč. zák.); ale o tu otázku nejde, ježto se žalobce nedomáhá jen zrušení trhové smlouvy o koni, koupeném od žalovaného dne 1. června 1935 na trhu v P., a vrácení kupní ceny 2.410 Kč, nýbrž navrhuje vydání rozsudku, v němž by byl žalovaný uznán povinným vrátiti za současného zrušení trhové smlouvy trhovou cenu 2.410 Kč, nebo zaplatiti z důvodů snížení kupní ceny částku 1.300 Kč.

Jest souhlasiti s odvolacím soudem, že uvedený žalobní návrh jest návrhem alternativním, v němž žalobce uplatňuje oba nároky jako své právo, ovšem tak, že plněním jednoho z nich by zanikl i druhý. O alternativní zmocnění ve smyslu § 410 c. ř. s. nemůže jíti již proto, že oba návrhy, jak na vrácení celé trhové ceny, tak na její snížení, jsou nároky peněžité; že by však druhý nárok byl uplatněn eventuálně, t. j. pro případ, že by zjištěný skutkový stav nemohl odůvodniti právně nárok první, neplyne ani ze slovního znění návrhu, ani z obsahu celého přednesu, jak jest obsažen v žalobě a zejména ze zápisu o ústním jednání ze dne 25. června, neboť žalobce uvedl, že koupený kůň má skrytou nenaopravitelnou vadu — uvolnění češek na obou zadních kolenních kloubech —, která jej znehodnocuje nejméně o 1.300 Kč, že takto neobdržel ani polovinu hodnoty, kterou žalovanému z důvodu smlouvy plnil, a že koupeného koně nelze upotřebiti k hospodářským potřebám vůbec pro kopavost, kterou ohrožuje jak druhého koně, tak i obsluhující osoby na životě.

Žaloba ani žalobní žádost neobsahují ovšem označení osoby, která má právo plnění voliti (srov. § 12 ex. ř.), avšak není ani na překážku pojetí žalobní žádosti jako žádosti alternativní, neboť — ježto žalobce netvrdí, že jemu přísluší právo volby o jednotlivém z obou uplatňovaných nároků — bylo by hledíc na zásadu § 906 obč. zák. důsledně míti za to, že právo volby by příslušelo povinnému (žalovanému). Alterna-

tivní obligace s volbou dlužníkovou znamená však pro něho výhodu a této výhody by jej soud nemohl bez překročení žaloby zbaviti tím, že by jej odsoudil nepodmínečně jen k jednomu z obou žádaných plnění (rozh. č. 11593 Sb. n. s.), jak míní dovolatel, že se mělo státi.

Ve sporu jde tedy vpravdě o otázku, zda žalobci přísluší s hlediska aspoň jednoho z obou výslovně uplatněných právních důvodů §§ 932 a 934 obč. zák. oprávnění požadovati na žalovaném alternativně obojí plnění, zrušení smlouvy a vrácení celé kupní ceny, nebo snížení kupní ceny, při čemž by žalovanému bylo ponechána na vůli, aby se plněním jedné z obou alternativ zprostil svého závazku vůbec.

S hlediska § 932 obč. zák. nepřísluší mu toto právo, neboť právní předpoklady, za nichž lze žádati zrušení tržové smlouvy (vady nena-pravitelné, které znemožňují řádné užívání věci), jsou podstatně roz-dílné od oněch, z nichž lze žádati za snížení tržové ceny (vady napra-vitelné neb sice nenapravitelné, které však řádné užívání neznemož-ňují), a právo volby mezi oběma nároky kupiteli zásadně nepřísluší; kupitel se může proto domáhati jen nároku, k němuž jej povaha vady podle zákona opravňuje. Tím méně ovšem může kupitel — jako v sou-zeném případě žalobce — z téhož skutkového podkladu, t. j. pro tytéž vady koupeného koně uplatňovati oba nároky současně vedle sebe.

S hlediska § 934 obč. zák. však může kupitel žádati jen zrušení tržové smlouvy. Nárok na vrácení poměrné části tržové ceny mu ne-přísluší vůbec, neprojevil-li žalovaný sám (§ 934, druhá věta, obč. zák.) ochotu zachovati právní jednání v platnosti a vrátiti částku, která obec-nou cenu prodaného koně převyšuje. To by však byl musil učiniti nej-později do konce jednání v prvé stolici, podle stavu spisů však žalovaný takovou ochotu neprojevil vůbec.

Uplatněný nárok žalobcův na »zrušení smlouvy tržové nebo snížení kupní ceny« nemá tudíž zákonný podklad ani v ustanovení § 932 ani § 934 obč. zák. a rozhodnutí odvolacího soudu jest proto věcně správné, i když není vhodný jeho poukaz na rozhodnutí č. 8669 a 14867 Sb. n. s., poněvadž tam byl obdobný alternativní žalobní nárok vyvozován ze smlouvy, ačkoliv žalobci podle smlouvy takový nárok nepříslušel, kdežto v souzeném případě jde o nároky vyvozované ze zákona.

Čís. 16921.

Jde o lest ve smyslu § 870 obč. zák., jestliže zprostředkující zástupce prodávajícího tvrdil vůči objednateli (venkovskému obchodníku), ne-znajícímu pravý stav věci, vědomě nepravdu (že nabízené zboží objed-nal též jiný soutěžitel objednatelův) v úmyslu objednatele oklamati a tak od něho získati objednávku. Objednávka takto uzavřená jest na-řikatelná i tehdy, šlo-li na straně objednatele o pohnutku (§ 901 obč.